

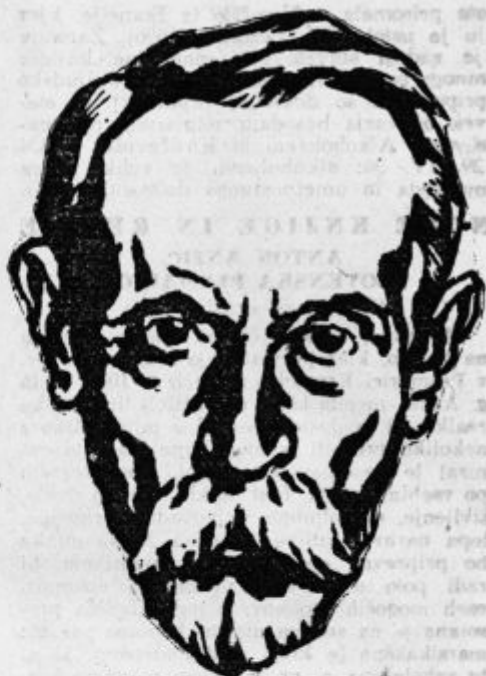
IZ LITERARNEGA SVETA

NAJBOLJ PRILJUBLJENA NEMSKA POPEVKA IZZA L. 1900

Najgvejši zastopniki narodopisja trdi-
jo v nasprotju z romantiki, da nastaja vse
narodno blago v višjem sloju. »Ljudstvo
ne producira, ampak le reproducira«;
»Ljudstvo vselej zaostaja, hrani se z ostanki,
padlimi z mize duševnega bogatina«.

Take stavke ponazoruje n. pr. dr. H.
Naumann, vsučiliški prof. v Frankfurtu,
v knjigi »Grundzüge der d. Volkskunde«,
Lipsko 1929. najprej na ljudski noši, dalje
na kmetjski hiši in v vaški cerkvi, nasel-
bini in poljedelstvu, na ljudskih igrah in
lutkovnih predstavah, narodnih pesmih,
itd. Kmet ni konservativen, pač pa je za-
ostal v jedi, besedi, zabavi, skratka v vseh
področjih. Ko se gosposka kulturna do-
brina poniža do seljaka, se kolikor toliko
spremeni, poenostavi, kombinira. Za oble-
ko se glasi ta pomen po nemško zertra-
gen, za pesem zersingen, za poslo-
vico zereprechen.

Danes vemo, da so najbolj razširjene
narodne pesmi za dobo 1900 do 1930
»usedle« in »prepevane« umetne pesmi s
konca 18. in začetka 19. stoletja, ko so
jih objavljali razni zabavniki (Musenal-
manachi). Silno ukoreninjena nemška so-
dobna popevka vsebuje solzno ljubavno

E. Urbahn: AVTOPORTRET
(lesorez)

zgodbo o potniku, ki se vrača na dom, a
prej stopi še v vrtnarsko hišo, kjer si ku-
pi za svojo drago šopek cvetic. Vrtnarica
pa je nekdanja ljubica, razjoka se, ker
je zvestobo preločila. Tujec odpotuje zo-
pet v bolj svet:

Müde kehrt ein Wandersmann zurück
Nach der Heimat, seiner Liebe Glück.
Doch zuvor tritt er ins Gärtnerhaus
Und kauft für sie noch einen Blu-
menstrausz itd.

V mnogih prepesnjenih enačicah živi ta
popevka; ob pozivu na zbiranje narodne-
ga blaga l. 1909-10 so že v sami Sleziji
našli 300 drugačic. A nastala ni med pre-
prostimi občani. Njen avtor je Lebrecht
Dreves, zložil jo je l. 1836. Popevka »Schö-
ne Minka, ich muss scheiden« je potekla
izpod Tiedgesovega peresa, itd. itd.

Seveda utegnejo pripadniki spodnje pla-
sti, torej osebe iz ljudstva, biti no-
silci ali celo tvorci narodnih pesmi, n. pr.
krčmar, vojak, vaški godec, gozdni delavec,
gosja pastirica itd. Ali ti ljudje delajo po
literarnih vzorcih iz višjih krogov, katere
so spoznali na kateri koli način.

Isto velja za ljudske pregovore in prav-
ljice. Koliko takega blaga so zatrosli pri-
digarji ali duhovniški učitelji! Antičnega
izvora je n. pr. »roka roko umiva«, iz
biblije »kdor drugemu jamo koplje, sam
vanjo pade« itd. Kakor rečeno tudi za prav-
ljice je dognano, da poljujejo, vendar ne
samo iz Indije in budhizma, temveč od
povsod. Obuti maček in Trnuljčica n. pr.

Rogester: VECERNA TISINA

sta priromala v Nemčijo iz Francije, kjer ju je ustalil Ch. Perrault (1696). Zanimiv je zadnji stavek gori omenjene knjige: mnogi pravilni motivi in mnoge ljudske pripovedke so doživljaj pijanosti! Ta stavek ugovarja besedam, napisanim pod naslovom Alkoholizem in Književniki v SN 29. IV. 36: alkoholizem je velika ovira umskega in umetnostnega delovanja. A. D.

NOVE KNJIGE IN REVIIJE

ANTON ANŽIČ, SLOVENSKA PESMARICA

(Mohorjeva družba 1936)

Ob takem naslovu človek najprej pomisli na knjigo, kjer prevladujejo sekirice, n. pr. v Pesmarici Kramolea Luke iz l. 1932. Toda g. Anžič, menda bivšaj veroučitelj ljubljanske realke, ki je doslej posegel v publicistiko z nekoliko prevodi iz angleščine, nam je nanzal le besedilo 352 pesmi, razporejenih po vsebini: otrok, fant, dekle, fant in dekle, življenje, domoljubne, pripovedne, prigodne, lepa narava, šaljive. Knjižica žepne oblike bo pripravna spremljevalka izletnikom, ki radi pojo in se včasih ne morejo spomniti vseh mogočih motivov. S tega stališča presojana je na svojem mestu. Popolna pač ni: maršakakana še kroži med ljudstvom, ki ni tu zabeležena, n. pr. v mojem rojstnem kraju »Teče, teče bistra voda, bistra voda Donava...«, ali pa »Smo sladko vtince pili, je Jezus mimo šek. Naš urednik se je očitno ravnal po Slomškovich navodilih, zato je

sprejel v zbornik zgolj očiščene, otrebljene. Potakem ne najdeš tu priljubljene »Soča voda je šumela, mesec je na nebu sjal«. »Naš maček je ljubeo imel, tudi ni ponatisnjena, kakor sploh manjka: še druge znane Jenkove, Prešernove, Župančičeve.

Vir je včasih omenjen. Pri ponardnelli Ribniški (345) je avtor znan: dr. J. Rus ga navaja v svoji brošuri o Ribniški dolini, kjer sem prvič našel celotni tekst te popevke (namesto vzejali, začeli naj stoji pri Anžiču: vzejali, začeli). — Pokojni P. Zmitek je neshetokrat zakrožil: »Poslušajte, vi purgarji, rešetarji in lončarji, ta zbirka pa ima v št. 166 inačico: mešetarji in lončarji.

Kakor Strelov »Popotnik« (212) spominja na Fr. Bérata »Ma Normandie«, tako sem zasledil veliko podobnost med našo »Prišla je miška iz mišnice« (341), ki jo je Glasbenamaticia pela l. 1929 po Franciji, in popevko, priobčeno pred par leti v mesečniku »Conferenciat. Glasbeni zgodovinar naj bi primerjal ota motiva.

Ako ima št. 333 dialektične izraze obrazložene, bi se smelo v št. 100 povedati, kaj pomeni »kneč.

Beseda oglar se dosledno piše napak z j. A. D.

Uredništvo je prejelo:

ZDRAVNIŠKI VESTNIK, leto VIII št. 6. Na uvodnem mestu je preveden del članka, ki ga je pokojni ruski fiziolog J. P. Pavlov napisal tik pred svojo smrtjo za zbornik

PISMO S POCITNIQ